

AKTUÁLNE TRENDY V OBLASTI DROGOVEJ KRIMINALITY

CURRENT TRENDS IN THE FIELD OF DRUG-RELATED CRIME

VIKTOR ŠOLTÉS, FILIP KYSELA

ABSTRACT: *Drug crime is a specific type of crime that primarily threatens the life and health of an individual who uses drugs. However, it also has a secondary impact on society, in that drug addicts suffer from health problems, the treatment of which is covered by public health funds. At the same time, the sale of illegal drugs is among the most profitable illegal businesses in the world. New types of drugs are increasingly appearing on the market. Largely young people who are not aware of the health risks and the impact on the rest of their lives resulting from the use of these drugs also become users. The aim of the contribution is to analyse drug crime committed in Slovakia with an emphasis on juveniles and to describe the negative effects of selected drugs, the users of which are mainly these persons. The results of the contribution will bring an innovative view of current forms and trends in the field of drug crime, which will be useful in the implementation of drug crime prevention.*

KEYWORDS: *Criminology. Crime prevention. Drug-related crime. Drug addiction.*

ÚVOD

Výroba a predaj ilegálnych drog patrí medzi najvýnosnejšie nelegálne obchody na svete. Aj z tohto dôvodu obchodníci s drogami prinášajú na čierny trh čoraz viac nových drog, ktorých účinky nie sú dostatočne preskúmané. Riziká, ktoré z dlhodobého užívania týchto nových drog vyplývajú si neuvedomujú predovšetkým maloleté a mladistvé osoby, ktoré sa k týmto drogám vedú čoraz častejšie a čoraz jednoduchšie dostať. Dopady užívania drog na tieto osoby sú v mnohých prípadoch fatálne. Okrem negatívnych dopadov na život a zdravie samotných užívateľov drog, má výroba a predaj drog negatívne dopady aj na celú spoločnosť. Drogová kriminalita patrí medzi špecifické druhy kriminality, ktorá sa vyznačuje medzinárodným charakterom, vyššou mierou latencie, ale aj zložitým spôsobom jej odhaľovania a objasňovania.

1. DROGOVÁ KRIMINALITA NA SLOVENSKU

S drogovou kriminalitou súvisí viacero pojmov, ktoré je potrebné pred samotným definovaním drogovej kriminality ako samostatného druhu kriminality poznať. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) definovala v roku 1969 pojem **droga** ako akúkoľvek látku, ktorá je po zavedení do živého organizmu schopná pozmeniť jednu alebo viac jeho funkcií. Pod pojmom **drogová závislosť** sa rozumie psychický, niekedy aj fyzický stav, ktorý je výsledkom interakcie medzi živým organizmom a drogou, charakterizovaný správaním a inými reakciami, ktoré vždy zahŕňajú nutkanie užívať drogu nepretržite alebo periodicky, aby sa prejavil jej psychický účinok, a niekedy, aby sa predišlo nepohodliu z jej neprítomnosti. Osoba môže byť závislá od viac ako jednej drogy (Jurisová, 2021). Alternatívny názov pre drogovú závislosť je toxikománia (gréč. toxikos – smrteľný, jedovatý; mania – šílenstvo).

Psychická závislosť je charakterizovaná intenzívnym vystupňovaním túžby opäť drogu užiť. Droga poskytuje umele navodené pocity a stavy, ktoré človeka lákajú, aby ich zopakoval. Je úzko viazaná na špecifické faktory spojené s požívaním drogy – prostredie, skupina pri konzume drogy, hudba, rituál užívania drogy. Vzniká ako prvá. **Fyzická závislosť** vzniká po dlhšej dobe požívania drogy, kde si organizmus zvykne na to, že musí túto škodlivú látku spracovávať. Prejavuje sa hlavne po prerušení prívodu drogy do organizmu. Prejavom je celý rad príznakov ako je nevoľnosť, slzenie, potenie, zvýšenie či kolísanie telesnej teploty, fyzický nepokoj, zmeny krvného tlaku, pulzu, bolesti hlavy, niekedy vyprovokovaný epileptický záchvat. Príznaky bývajú typické pre daný druh drogy (Šimorová 2007).

Aj keď pojem droga slovenské trestné právo presne nedefinuje, pod pojmom droga je v zmysle trestného zákona chápaná omamná látka, psychotropná látka, jed a prekurzor (Vráblová 2018). **Omamné látky** sú látky vyvolávajúce návyk a psychickú a fyzickú závislosť ľudí charakterizovanú zmenami správania

sa so závažnými zdravotnými a psychosociálnymi následkami, na ktoré sa vzťahuje medzinárodný dohovor, ktorým je SR viazaná. **Psychotropné látky** sú látky ovplyvňujúce stav ľudskej psychiky pôsobením na centrálny nervový systém s menej závažnými zdravotnými a psychosociálnymi následkami, na ktoré sa vzťahuje medzinárodný dohovor, ktorým je SR viazaná (Zákon 139/1998 Z. z.). Pojem **prekurzor** je definovaný Nariadením (ES) č. 273/2004 Európskeho parlamentu a Rady z 11. februára 2004 o prekurzoroch drog ako látka, ktorá sa často používa pri nezákonnej výrobe omamných a psychotropných látok a je uvedená v prílohe 1 tohto nariadenia. Omamné látky, psychotropné látky, ale aj alkohol a ostatné látky spôsobilé nepriaznivo ovplyvniť psychiku človeka alebo jeho ovládacie alebo rozpoznávacie schopnosti, alebo sociálne správanie sú pre potreby Trestného zákona nazývané ako **návykové látky**.

Drogy široká verejnosť vníma v užšom slova zmysle iba ako omamné a psychotropné látky. V širšom slova zmysle je však za drogu možné považovať aj alkohol a tabak (Šiser 2016). V zmysle zákona č. 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných izieb v znení neskorších predpisov **alkoholickými nápojmi** sú liehoviny, destiláty, víno, pivo a iné nápoje, ktoré obsahujú viac ako 0,75 objemového percenta alkoholu. V zmysle zákona č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov **tabakom** sú listy a iné prírodné spracované alebo nespracované časti tabakových rastlín vrátane expandovaného a rekonštituovaného tabaku. V súčasnosti už neplatnom zákone č. 46/1989 Zb. o ochrane pred alkoholizmom a inými toxikomániami bolo definované aj fajčenie ako osobitný druh toxikománie, ktorý škodlivo pôsobí na zdravie fajčiarov a nefajčiarov bezprostredne vystavených účinkom fajčenia.

Na základe vymedzenia základných pojmov sa viacerí odborníci pokúsili zadefinovať pojem **drogová kriminalita**. Válková a kol. (2012) vnímajú drogovú kriminalitu v užšom slova zmysle ako trestnú činnosť spočívajúcu v nedovolenom zaobchádzaní s omamnými a psychotropnými látkami. V širšom slova zmysle hovoria v spojitosti s drogovou kriminalitou o trestných činoch:

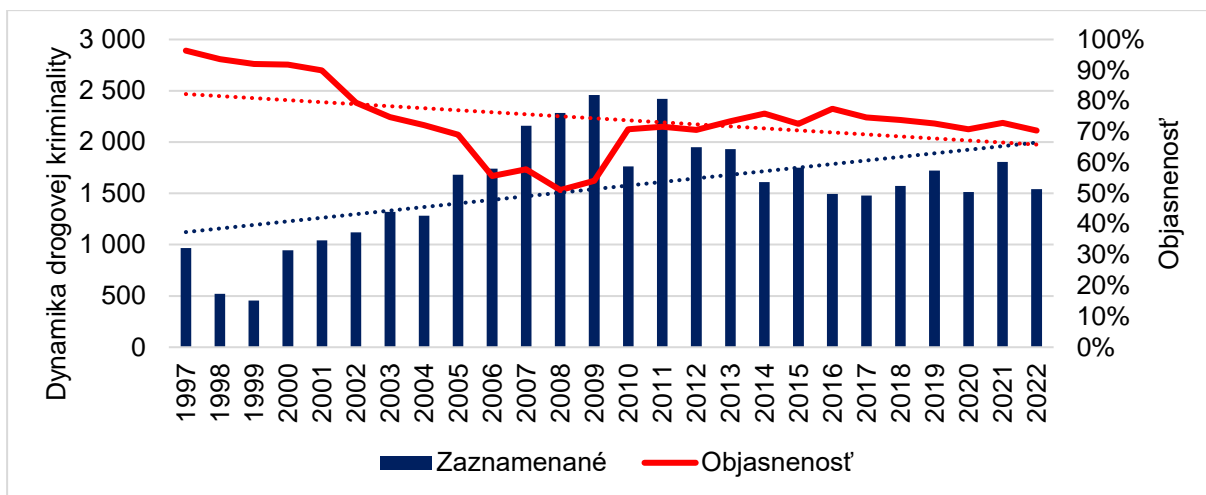
- smerujúcich k šíreniu nealkoholovej toxikománie (zvádzanie, podpora alebo iné podnecovanie na zneužívanie návykových látok iných než alkohol),
- spáchaných s cieľom získať drogy alebo finančné prostriedky na zaobstaranie týchto látok (najmä majetková kriminalita),
- spáchaných pod vplyvom drogy (trestné činy spáchané v opojení majúcom pôvod v drogách),
- páchaných na toxikomanoch (široká skupina trestných činov, ktorých obeťami sú drogovou závislé osoby).

Drogová kriminalita v podmienkach Slovenskej republiky patrí medzi ostatnú všeobecnú kriminalitu. Medzi drogové trestné činy na Slovensku patria dva trestné činy, ktorými sú:

- nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi (§ 171 - § 173),
- šírenie toxikománie (§ 174)

Novelou Trestného zákona (Zákon č. 105/2022 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov), ktorá nadobudla účinnosť 1. mája 2022 nastali podstatné zmeny týkajúce sa drogových trestných činov. Zavedené boli osobitné skutkové podstaty týkajúce sa iba prechovávaní omamnej alebo psychotropnej látky z rastlín rodu konopa. Dôvodom boli medializované prípady extrémnych trestov uložených osobám prechovávajúcim omamnú alebo psychotropnú látku z rastlín rodu konopa v množstve prekračujúcom hranicu považovanú za prechovávanie pre vlastnú potrebu (t. j. nad 10 dávok). Hranica trestnej sadzby v prípade prechovávaní omamnej a psychotropnej látky z rastlín rodu konopa sa znížila z 3 až 10 rokov na 3 až 7 rokov a v prípade recidivistov z 10 až 15 rokov na 5 až 10 rokov.

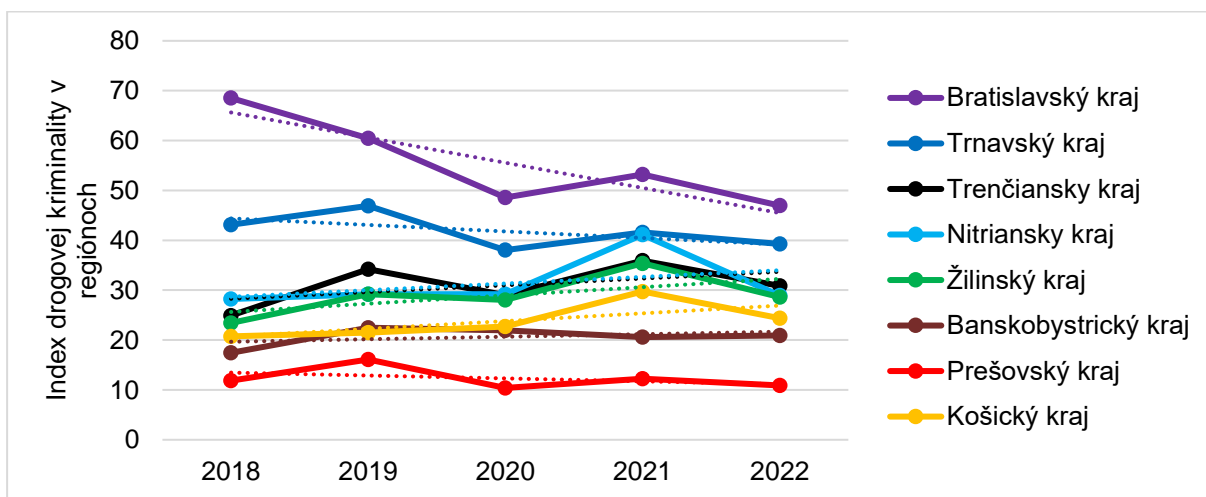
Okrem vyššie uvedených drogových trestných činov, s drogovou kriminalitou sekundárne súvisia aj ďalšie trestné činy, medzi ktoré predovšetkým patrí: podávanie alkoholických nápojov mládeži (§ 175), ohrozovanie mravnej výchovy mládeže (§ 211), krádež (§ 212), legalizácia výnosu z trestnej činnosti (§ 233 - § 234), ohrozenie pod vplyvom návykovej látky (§ 289), opilstvo (§ 363). Obrázok 1 znázorňuje vývoj drogovej kriminality a jej objasnenosti na Slovensku.

Obrázok 1 Vývoj drogovej kriminality a jej objasnenosti na Slovensku (Šoltés, 2022, MV SR, 2023)

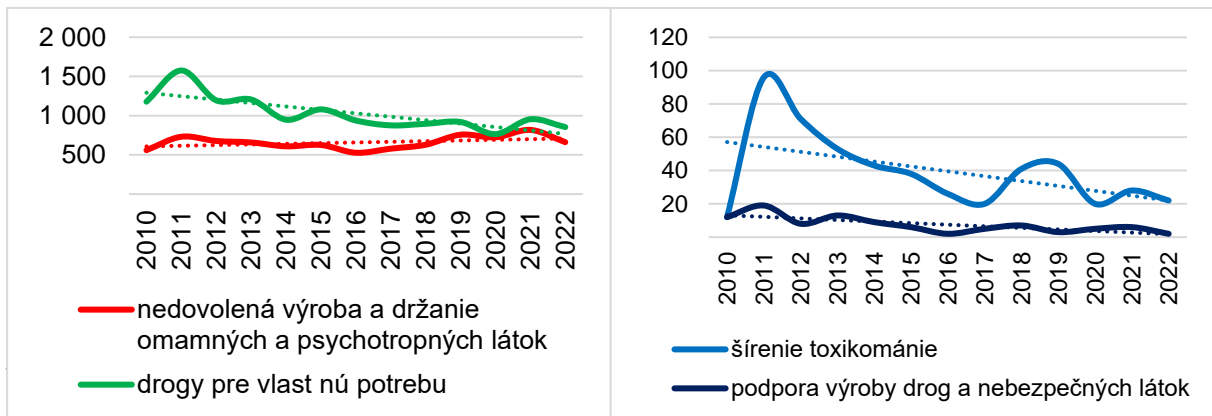
Od roku 1997 do roku 2022 (vrátane) bolo na Slovensku zaznamenaných celkovo 40 528 drogových trestných činov, spomedzi ktorých bolo objasnených celkovo 28 735. Objasnenosť drogovej kriminality za uvedené obdobie dosiahol 70,9 %. Index drogovej kriminality, ktorý vyjadruje počet drogových trestných činov pripadajúcich na 100 000 obyvateľov Slovenskej republiky v roku 2022 dosiahol hodnotu 28.

V prvých troch rokoch sledovaného obdobia je možné pozorovať pokles drogovej kriminality na jej najnižšie hodnoty. V roku 1999 bolo na Slovensku zaznamenaných 8 drogových trestných činov na 100 000 obyvateľov. Od roku 1999 až do roku 2009 bol zaznamenaný rast drogovej kriminality na jej maximálnu hodnotu (2 459 drogových trestných činov). Od roku 2014 sa každoročný výskyt drogovej kriminality pohybuje v rozmedzí od 1 500 do do 1 900, pričom najvyšší počet zaznamenaných drogových trestných činov z tohto obdobia je možné badať v roku 2021, počas ktorého kulminovala pandémia súvisiaca s ochorením COVID-19. Obrázok 2 znázorňuje dynamiku úrovne drogovej kriminality v jednotlivých regiónoch Slovenska.

Obrázok 2 Dynamika úrovne drogovej kriminality v regiónoch Slovenska (Šoltés, 2022, MV SR, 2023)

Najvyššia úroveň drogovej kriminality je evidovaná v Bratislavskom kraji, kde na 100 000 obyvateľov pripadá najviac drogových trestných činov. Na druhom mieste je Trnavský kraj. Na opačnom konci sa nachádza Prešovský, Banskobystrický a Košický kraj, ktoré je možné na základe sociálno-ekonomických ukazovateľov považovať za najmenej rozvinuté regióny Slovenska. Obrázok 3 znázorňuje dynamiku vybraných trestných činov súvisiacich s drogovou kriminalitou.

Obrázok 3 Dynamika vybraných trestných činov súvisiacich s drogovou kriminalitou (Šoltés, 2022, MV SR, 2023)

Najvyšší počet trestných činov súvisiacich s drogovou kriminalitou predstavuje prechovávanie drog pre vlastnú potrebu, pričom tendencia vývoja tohto trestného činu je dlhodobo klesajúca (s výnimkou v roku 2021). Nedovolená výroba a držanie drog je druhou najčastejšie sa vyskytujúcou drogovou trestnou činnosťou, pričom zaznamenáva mierne rastúci trend vývoja. Trestný čin šírenia toxikománie zaznamenal prudký nárast v roku 2011, pričom od tohto roku postupne klesal do roku 2017, kedy opäť 2 roky narastal a v roku 2020 a následne v roku 2022 klesol na úroveň z roku 2017. Najnižší počet drogových trestných činov súvisí s podporou výroby drog, ktorý sa dlhodobo drží pod hranicou 10 evidovaných trestných činov ročne.

Podľa Správy o stave a vývoji drogovej scény na území Slovenskej republiky za rok 2020 k najčastejšie zneužívaným omamným a psychotropným látkam v rokoch 2013 až 2020 na území Slovenska patrila marihuana a látky so stimulačným účinkom, najmä metamfetamín. Prejavil sa aj rastúci záujem konzumentov o užívanie kokaínu. U odsúdených osôb v rokoch 2018 – 2021 za drogovú kriminalitu sa v 50 % prípadoch vyskytla prítomnosť marihuany buď samostatne, alebo v kombinácii s inými drogami. V 38 % prípadov bola zistená prítomnosť pervitínu, v 2 % prípadoch prítomnosť heroínu, v 1 % prípadov kokaínu a v 1 % prípadov extázy (všetko samostatne alebo v kombinácii) (Podoláková, 2022). Na základe štatistík odsúdených za drogovú trestnú činnosť v rokoch 2018 – 2021 je možné konštatovať, že typickým páchatelom je nezamestnaný (50 %) muž (90 %) so stredoškolským vzdelaním (70 %) vo veku 26 – 30 rokov (41 %). Páchatelia odsúdení za drogovú kriminalitu páchanú v súvislosti s marihuanou sú v priemere v nižšom veku (26 rokov) než páchatelia odsúdení za iné druhy drog, napr. pervitín, kokaín a pod. (32 rokov). Zároveň druhou najpočetnejšou vekovou skupinou odsúdenou za drogovú kriminalitu je kategória vo veku 18 – 25 rokov (30 %) (Podoláková, 2022).

Priority Slovenska v rámci prevencie drogovej kriminality vymedzuje Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021-2025 s výhľadom do roku 2030 vydaná Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky takto:

- Zníženie ponuky drog, posilnenie bezpečnosti,
 - rozkladať organizované zločinecké skupiny zaoberajúce sa drogovou trestnou činnosťou, ktoré pôsobia alebo vznikli v členských štátoch EÚ, alebo sa na nich zameriavajú pri páchaní drogovej trestnej činnosti, riešiť prepojenia s inými bezpečnostnými hrozbami a zlepšovať predchádzanie trestnej činnosti,
 - zamerať sa na odhaľovanie nelegálneho veľkoobchodu s drogami a drogovými prekurzormi na vstupných a výstupných miestach EÚ,
 - zamerať sa na zneužívanie logistických a digitálnych kanálov využívaných na distribúciu stredných a malých množstiev nelegálnych drog. V spolupráci so súkromným sektorom zlepšiť zaškoľovanie nelegálnych látok pašovaných týmto spôsobom,
 - zamerať sa na nezákonnú výrobu a pestovanie omamných a psychotropných látok, zabrániť zneužívaniu a obchodovaniu s drogovými prekurzormi na nedovolenú výrobu drog v súvislosti so škodami na životnom prostredí.

- Zníženie dopytu po drogách: služby v oblasti prevencie, liečby a starostlivosti,
 - predchádzať užívaniu drog a zvyšovať informovanosť o nežiaducich účinkoch drog,
 - zabezpečiť prístup a posilniť služby v oblasti liečby a starostlivosti.
- Riešenie škôd súvisiacich s drogami,
 - intervencie na zníženie rizík a škôd a iné opatrenia na ochranu a podporu osôb, ktoré užívajú drogy,
 - riešiť zdravotné a sociálne potreby osôb, ktoré užívajú drogy vo väzenskom prostredí a po prepustení.
- Posilnenie medzinárodnej spolupráce s tretími krajinami, regiónmi, medzinárodnými a regionálnymi organizáciami.
- Podpora výskumu, inovácií a prognóz v protidrogovej problematike.
- Zabezpečenie optimálneho vykonávania stratégie, koordinácie všetkých zainteresovaných strán.

2. ZÁVISLOSŤ NA NOVODOBÝCH FORMÁCH DROG

V modernom svete plnom technológii noviniek a informačných kanáloch sa čoraz častejšie objavuje nepriama propagácia drog. Medzi najväčšie média šíriace takýto obsah patria sociálne siete, video kanály, ale dokonca aj platená reklama umiestňovaná na webových stránkach. Najčastejšou skupinou osôb, ktoré šíria takýto obsah sú influenceri. Obsah, ktorý tvoria, priamo vplyva na mentálny vývoj nepnoletého, na jeho uvažovanie, rozhodovanie, ale ovplyvňuje aj smer, ktorým sa dieťa v budúcnosti vydá. Väčšina takýchto influencerov propaguje drogu nepriamo. To znamená, že ich úmyslom nie je drogu propagovať a následne na tom profitovať. Cieľom influencera je vytvárať pútavý obsah, ktorý zaujme čo najväčšie množstvo sledujúcich, prevažne nepnoletých. A jedným z takýchto pútavých obsahov je aj téma drog. Influenceri do svojich videí pozývajú užívateľov drog, s ktorými vedú rozhovor o užívaní, benefitoch, stavoch, ktoré prežívajú v opojení drog. Málokteré video pôsobí odstrašujúco, skôr ide o zábavnú formu rozhovoru, čo u sledovateľa nevyvoláva zlé, ale naopak, dobré emócie spojené s kladným názorom na návykové látky.

Ďalšou hrozbou pre nepnoletých je vyhľadávanie nevedeckých a neodborných článkov, ktoré popisujú rôzne drogy a ich účinky. Na internete dokonca nie je zložitá nájsť presné postupy na výrobu určitých drog. Keďže tieto články sú neodborné, písané nevedeckými pracovníkmi, mnohokrát ide o chybné informácie, ktoré si adolescenti vysvetľujú po svojom. Prirodená túžba poznania a experimentovania vyvoláva nutkanie danú drogu pripraviť a následne užiť. Najnovšími trendmi drog u nepnoletých sú rôzne prírodné preparáty. Medzi najznámejšie patrí Kratom, Šalvia divinorum alebo Žuvací tabak.

Kratom

Jeho základ a pôvod pochádza z Ázie, kde sa používal ako náhrada ópia. V roku 1943 bola táto rastlina zakázaná a za užívanie bol dokonca trest smrti. V tomto období sa vláda snažila zničiť túto rastlinu. Dôvodom reakcie vlády na užívanie tejto drogy bola väčšia obľuba kratomu ako ópia, z ktorého vláda mala podiel vo forme dane.

Účinky Kratomu sú jasné z jeho zloženia – obsahuje mitragynin a 7-hydroxymitragynin. Sila kratomu sa určuje práve množstvom týchto dvoch látok. Kratom a jeho účinok súvisí s množstvom dávky. Kratom ma tri základné účinky a to: stimulujúci, euforický, tlmiači. Užívanie drogy je jednoduché a nevyžaduje zložitú prípravu. Medzi základné postupy užívania tejto drogy je žuvanie listov, pitie extraktu, fajčenie sušiny alebo príprava nápoja z prášku rastliny (Zelený, 2022).

Riziká užívania kratomu sú hlavne v jeho kombinovaní s inými liečivami alebo látkami. Medzi najhoršie kombinácie patrí kratom s kokaínom, amfetamínom, kofeínom, ale aj s liečivami, ako sú napríklad, antidepressíva, lieky so základom pôsobenia na opioidové receptory a inhibítory MAO. Pri dlhodobom užívaní vzniká silná závislosť. Po vysadení tejto látky do pár hodín od poslednej dávky vznikajú abstinenčné príznaky podobajúce sa závislosti na heroíne. Pacient sa potí, má kŕče, vzniká depresia, vysoký krvný tlak, zápcha, bolesť hlavy, silná únava, ale zároveň aj nespavosť (Zelený, 2022).

Šalvia divinorum

Jej základ a pôvod pochádza z Mexika, kde sa používala pri náboženských obratoch, a vďaka jej silnej halucinogénnej schopnosti pomáhala šamanom. Šalviu divinorum je možné objaviť na internetových stránkach, ktoré ponúkajú podobné prírodné produkty, ale aj na bazárových internetových portáloch. Je možné kúpiť sušinu tejto rastliny, ale aj ceú živú rastlinu (Baggott, 2004).

Užívanie má svoje pravidlá. V minulosti sa žuvali listy tejto rastliny čo spôsobilo slabšie účinky ale predĺžilo účinok. Dnes sa šalvia užíva najmä fajčením. Aby tento spôsob fungoval, musí sa dym držať aspoň 30 sekúnd v pľúcach po vdychnutí. Užívatelia tvrdia, že ak sa táto sušina zapaluje trieskovým zapalovačom, účinok je znateľne silnejší. Fajčia sa sušené listy tejto rastliny najmä prostredníctvom vodného bongu. Účinok pri takomto užívaní je silný, silno halucinogénny, čím vzniká vysoké riziko. Mnoho užívateľov popisuje zážitok z užitia tejto drogy rovnako. Rozprávajú o vstupnej bráne a prechode do inej dimenzie, kde vidia budúcnosť. Zaujímavosťou je, že tieto zážitky popisujú rovnako, nezávisle od seba (Baggott, 2004).

Riziká užívania tejto rastliny nie sú v návykovosti ani v poškodení organizmu látkou, ale skôr nastáva poškodenie organizmu z hľadiska úrazu. Halucinácie, ktoré spôsobuje bránia racionálnemu mysleniu užívateľa. Pohyby tela závisí od halucinácii. V kazuistikách sa popisujú pády z okna, pády na sklo alebo úrazy spôsobené nárazom. Preto je potrebné užívať túto látku v bezpečnom prostredí a s dozorom (Baggott, 2004).

Žuvaci tabak

Žuvací tabak je novým trendom pre nepľnoletých. S užívaním začínajú už na základnej škole, kde experimentujú s touto drogou. Balenie obsahuje cca 20 vrecúšok. Množstvo vrecúšok alebo sila závisí od výrobcu a druhu balenia. Užívatelia prijímajú za pomoci tohto vrecúška nikotín, čo je jedna z najnávykovejších látok sveta. Už pár miligramov dokáže vyvolať závislosť.

Nikotínové vrecúška takmer vždy obsahujú len syntetický nikotín, to znamená, že nikotín vo vrecúškach nepochádza z tabaku, ale vyrába sa synteticky. Jedno takéto vrecúško obsahuje od 6 mg/g do 65 mg/g. Smrteľná dávka pre dospelého človeka sa udáva na 50-60 mg. V jednej cigarete sa nachádza cca 10 až 15 mg nikotínu, z toho sa do tela inhalovaním príjmu iba 1 až 3 miligramy nikotínu. Príznaky predávkovania nikotínom sú jasné – ide najmä o bolesť hlavy, potenie, zimnica, trpnutie tváre, nevoľnosť, zvracanie, hnačka a iné. V tomto momente užívateľ nikotínu s vysokou pravdepodobnosťou nikotínové vrecúško vypluje alebo prestane inhalovať ďalší dym z cigariet. Najväčšie riziko preto nastáva pri prehltnutí nikotínového vrecúška, kde sa celý jeho obsah začne vstrebávať do organizmu a užívateľ nevie regulovať toto vstrebávanie. Tento stav nastáva hlavne u maloletých pacientov a edukácia, prevencia a osвета o nebezpečnosti tohto výrobku je viac ako nutná (Anamneza 2023).

ZÁVER

Problematika drogovej kriminality a drogových závislostí je jednou z oblastí, ktorej je nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť už od mladého veku človeka. Aj keď drogová kriminalita ako taká predstavuje jeden z najvýznamnejších nelegálnych obchodov, jej dopady na život a zdravie užívateľov drog sú omnoho horšie. Užívanie drogy a vznik závislosti vedie nie len k nespočetným finančným nákladom súvisiacim s liečením týchto osôb, avšak v mnohých prípadoch aj k smrti užívateľov. Aj keď počet prípadov drogovej kriminality je možné z dlhodobého hľadiska považovať za rastúci, situácia v posledných 10 rokoch je stabilná. Napriek tomu sa na trhu (nie len čiernom) objavuje aj množstvo nových drog, ktorých užívateľmi sú v mnohých prípadoch maloleté a mladistvé osoby. Práve preto je nevyhnutné týmto osobám venovať zvýšenú pozornosť a odborne, vecne a objektívne ich informovať o rizikách súvisiacich s užívaním týchto drog, napríklad aj vo forme preventívnych aktivít.

POĎAKOVANIE

Príspevok je spracovaný v rámci riešenia projektu KEGA 031ŽU-4/2022: Tvorba originálnych študijných materiálov a vysokoškolskej učebnice v oblasti kriminológie.

LITERATÚRA

- Anamneza. (2023). Otrava nikotínom. Citované dňa 15. októbra 2023 z <https://www.anamneza.cz/nemoc/Otrava-nikotinem-11043>
- Baggott, M. J., Erowid, E., Erowid, F. & Mendelson J. E. (2004). Use of *Salvia divinorum*, an unscheduled hallucinogenic plant: a web-based survey of 500 users. *Clin. Pharmacol. Ther.*, 2(75), 72.
- Jurisová, M., Kiššová, M., Krásná, P. & Ondicová, M. (2021). Kriminológia – osobitná časť. Akadémia policajného zboru v Bratislave.
- Pétiová, M. (2015). Deti, mládež a drogy. Ústav informácií a prognóz školstva. Citované dňa 9. septembra 2023 z chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.cvtisr.sk/buxus/docs/OddMladezASport/Vyskum/vystupy/deti_mladez_a_drogy.pdf
- Podoláková, L., & Pučková, B. L. (2023). Drogové trestné činy. Analytické centrum Ministerstva spravodlivosti SR. Citované dňa 10. septembra 2023 z chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://web.ac-mssr.sk/wp-content/uploads/2023/analyzy_komentare/20230417_Drogove_TC_Datova_Analyza.pdf
- Regulation (EC) No 273/2004 of the European Parliament and of the Council on drug precursors.
- Správa o stave a vývoji drogovej scény na území SR za rok 2021. (2022). Citované dňa 8. septembra 2023 z <https://www.minv.sk/?drogova-scena-na-uzemi-slovenskej-republiky&subor=449390>
- Šimorová, A. (2007). Drogy ako spoločenský problém. Citované dňa 5. septembra 2023 z https://www.uvzsr.sk/docs/info/alkohol/drogy_ako_spolocensky_problem.pdf
- Šiser, A., Šoltés, V., & Kubás, J. (2016). Crime prevention in to the education process at high schools. *EDULEARN16: 8th international conference on Education and new learning technologies*. Barcelona: IATED Academy, 2016. s. 5803-5808.
- Válková, H. a kol. (2012). Základy kriminologie a trestní politiky. C. H. Beck.
- Vráblová, M., Klátik, J., & Ríšová, V. (2018). Drogové trestné činy. Leges.
- World Health Organization. 1969. WHO Technical Report Series No. 407. Ženeva: WHO, 1969.
- Zákon č. 46/1989 Zb. o ochrane pred alkoholizmom a inými toxikomániami v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 105/2022 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných izieb v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.
- Zelený den. (2022, Apríl 14). Kratom – účinky, rizika, zkušenosti. Zelený den. Citované dňa 10. októbra 2023 z <https://zelenyden.cz/prispevek/ucinky-kratomu/>

Viktor Šoltés, Ing., PhD.

Žilinská univerzita v Žiline, univerzitná 8215/1, 010 26 Žilina
e-mail: viktor.soltes@uniza.sk

Filip Kysela, Bc.

Žilinská univerzita v Žiline, univerzitná 8215/1, 010 26 Žilina
e-mail: kysela16@stud.uniza.sk
